

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

DNR 2020-00166

Beslut

DATUM: 2020-02-05
AVDELNING: AFS
HANDLÄGGARE: Marushia Li Gislén
HANTERINGSKLASS: Ö P P E N

Framställning om Riksbankens deltagande i IMF:s finansieringslösning för skuldlättnad till Somalia

Direktionen föreslås besluta

- att anta förslaget till framställning till riksdagen om Sveriges deltagande i skuldlättnad till Somalia enligt bilaga samt
- att uppdra åt Riksbankschefen att enligt 4 kap.1§ riksbankslagen samråda med fullmäktige om framställningen

Sammanfattning

I bifogad framställning till Riksdagen hemställer Riksbanken att Riksdagen lämnar sitt medgivande för Riksbanken att för Sveriges del biträda det inom Internationella valutafonden (IMF) föreslagna initiativet till en avskrivning av den skuld som Somalia har gentemot IMF. Förslaget innebär att skuldavskrivningen finansieras via interna IMF-konton som består av medel i form av fordringar som medlemsländerna har på IMF. För detta krävs medlemsländernas godkännande. För Riksbankens del skulle detta innebära ett bidrag till Somalias skuldavskrivning om 1,6 miljoner SDR (motsvarande 21 miljoner SEK).

Bakgrund

Till följd av ett långdraget inbördeskrig har Somalia legat efter med ränte- och skuldbetalningar till multilaterala fordringsägare, bland annat IMF och Världsbanken, i mer än två decennier. Detta har resulterat i att Somalia inte kunnat få nya IMF lån och därför har även andra biståndsflöden uteblivit. Under senare år har Somalia visat en stark vilja att arbeta med det multilaterala samfundet för att stärka sitt ekonomiska system. Bland annat har landet tagit emot teknisk assistans från IMF för att stärka

skattesystemet, arbeta mot penningtvätt och terroristfinansiering, samt förbättra styrningen inom statliga bolag.

Medlemsländerna i IMF och Världsbanken har tidigare, bl.a. inom ramen för det s.k. "Highly Indebted Poor Country Initiative" (HIPC), beslutat att ge skuldlättnader till låginkomstländer med en ohållbar skuldsituation. Sverige har utlovat medverkan i detta initiativ. Tanken är att IMF och Somalias regering kommer att arbeta under en treårsperiod för stärka ekonomin samtidigt som Somalias regering även ska implementera en nationell strategi för att minska fattigdomen i landet, vilket är ett krav för att uppnå skuldavskrivning under HIPC-initiativet.

IMF:s skuldavskrivningsprocess via HIPC Initiativet

1. De bilaterala långivarna åtar sig att finansiera en fullständig finansiering av skuldlättnaden av Somalias skulder till IMF, totalt ca 242 miljoner SDR
2. Somalia fåren överbryggnadskredit (Italien har indikerat preliminärt stöd)
3. Somalia betalar av sin skuld till IMF med överbryggningskrediten
4. Somalia kan nu inleda ett ekonomiskt reformprogram och erhålla IMF-lån samt kvalificeras för framtida skuldlättnad ("decision point")
5. Somalia betalar överbryggningskrediten med en del av det nya IMF-lånet
6. Efter tre år görs en utvärdering av programmet då man beslutar om Somalia gjort sig behörigt till full skuldlättnad ("completion point"). Skulden till IMF återbetalas då med hjälp av givarfinansiering (först här tas Riksbankens 1,6 miljoner SDR i anspråk)

Systemet med överbryggningskrediter kan tyckas märkligt då man ger ett nytt lån för att betala av försenade betalningar från ett tidigare lån. Detta system skapades dock i ett specifikt syfte, nämligen att möjliggöra en väg framåt för länder vars skuldsituation bedöms som omöjlig för dem att hantera på egen hand. Slutmålet för processen är en total avskrivning av landets tidigare skulder till IMF.

Processen nationellt och internt

Vad gäller Sveriges medverkan i detta initiativ så kommer Sveriges andel av de medel som behövs för att skriva av Somalias skuld till IMF att överföras från de två reservkontona Special Contingent Account-1 (SCA-1) och Deferred Charges Account (DC) till ett interimskonto i avvaktan på nationellt beslut. Detta ger Riksbanken möjlighet att behålla viss flexibilitet i den nationella processen. Först 2023 kommer beslut att fattas i IMF:s styrelse om huruvida utbetalningen av skuldlättnaden kan påbörjas ("completion point"). Sveriges bidrag tas då i anspråk.

En finansiering från Riksbanken skulle inte påverka bankens balansräkning eftersom bankens fordran på IMF i enlighet med försiktighetsprincipen inte upptagits till något värde. Riksbanken har bedömt att det funnits stor risk för att dessa medel inte skulle komma att återföras eftersom syftet varit att de skulle användas till att skydda IMF mot förluster. Detta klargörs även i årsredovisningen. Skulle vi däremot välja att inte medverka i detta utan låta medlen återföras till Riksbanken så skulle de öka valutareserven och det redovisade resultatet.

Fakta och data

För att finansiera Somalias skuldavskrivning har IMF föreslagit att man ska använda interna IMF-konton som existerar för just den här typen av ändamål, d.v.s. för att skydda mot kreditförluster och fördröjda betalningar. Kontona SCA-1 och DC består av medel i form av fordringar som medlemsländerna har på valutafonden. Långivare och låntagare har gemensamt avsatt resurser till uppbyggnaden av dessa reservkonton. Sveriges andel härleds från ett ränteavdrag på den ränta som IMF regelbundet betalar Riksbanken för det kapital som banken ställer till fondens förfogande. IMF sätter in avdraget på SCA-1 och DC som sedan används för att skydda fonden från ränteinkomstbortfall på grund av försenade betalningar samt vid rena kreditförluster. I anslutning till förslaget gjorde IMF:s styrelse bedömningen att kvarvarande reserver, efter att avräkning gjorts för bidraget till Somalia, är tillräckliga för att skydda fonden från existerande och potentiella kreditförluster. Minskningen av fondens utestående lån och återbetalningen av försenade betalningar minskar behovet av att hålla stora reserver under SCA-1 och DC.

Riksbankens totala medel på de båda reservkontona var i december 2019 ca 12,8 miljoner SDR.

	Total balans reservkonton	Bidrag Somalia	RB:s balans på reservkonton	RB bidrag till Somalia	RB återstående balans
SCA-1	1187,7	122,0	8,2	0,8	7,4
DC	729,5	119,4	4,6	0,8	3,8
Totalt	1917,2	241,4	12,8	1,6	11,2

En SDR motsvarar ca 13 SEK (per januari 2020). Detta innebär att Sveriges totala bidrag till Somalias skuldavskrivning blir 21 miljoner SEK. De länder som inte bidrar utan istället valt att föra tillbaka medlen tillhör de som normalt inte är biståndsgivare (dvs. fattiga länder).

Överväganden

Riksbanken är förbindelseorgan för IMF i Sverige och medlen för att finansiera Somalias skuldavskrivning är planerade att tas från ett reservkonto i IMF där banken har fordringar. Detta bidrag kan betraktas som en del av Riksbankens IMF-åtagande.

Det får anses finnas stöd i Riksbankslagen att genomföra finansieringen av Somalias skuld till IMF, givet att riksdagen godkänner detta. Det finns två liknande fall från 2001 och 2008. Vid det förstnämnda föreslog Riksbanken för riksdagen att Riksbanken skulle bidra till finansiering av IMF:s mjuka utlåning (dvs. lån till gynnsamma villkor samt skuldavskrivningar) genom att räntefritt deponera 18,6 miljoner SDR t.o.m. år 2018 hos IMF (förslag till riksdagen 2000/01:RB4, betänkande 2001/02:FIU8). För detta krävdes en ändring i riksbankslagen. Ett snarlikt fall framställdes och godkändes av riksdagen 2008, till följd av Riksbankens förslag om att medverka i finansieringen av Liberias skuldavskrivning (förslag till riksdagen 2007/08:RB4, betänkande 2008/09:FIU9).